

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 165/09-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 24. júna 2009 predbežne prerokoval sťažnosť A. J., Č., zastúpenej advokátom JUDr. P. M., B., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bardejov v konaní vedenom pod sp. zn. 2 C/14/2007 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť A. J. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 7. mája 2009 doručená sťažnosť A. J. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len

„dohovor“) postupom Okresného súdu Bardejov (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 2 C/14/2007.

2. Sťažovateľka v sťažnosti uvádza, že „... podala dňa 12. 01. 2007 na Okresný súd v Bardejove Návrh na rozvod manželstva a úpravu pomerov k maloletým deťom...

Prvé pojednávanie bolo určené až päť mesiacov po podaní návrhu na deň 21. 05. 2007... Ďalšie pojednávanie bolo vytýčené na deň 31. 01. 2008, teda viac ako po roku od podania návrhu, ktoré sa však nekonalo pre chorobu sudkyne.

Pojednávanie... sa konalo až dňa 05. 08. 2008, kde súd uznesením pojednávanie odročil na neurčito z dôvodu vykonania ďalšieho dokazovania. Súd uznesením zo dňa 27. 08. 2008, uložil odporcovi zložiť na účet súdu preddavok... na znalecké dokazovanie pribratím znalca z odboru psychológie. Dňa 08. 09. 2008 právny zástupca navrhovateľky poslal... Žiadosť o urýchlené ustanovenie znalca... Znalec... bol ustanovený Uznesením Okresného súdu... 01. 10. 2008... 06. 11. 2008 nám bolo doručené oznámenie Okresného súdu..., že na základe žiadosti znalkyne jej súd predĺžil lehotu na podanie znaleckého posudku a to na 60 dní od doručenia súdneho spisu OS Bardejov... Znalecký posudok nám bol doručený... 13. 01. 2009, teda skoro dva roky od podania návrhu na rozvod manželstva a úpravu pomerov k maloletým deťom ... na čas po rozvode.

K znaleckému posudku sa navrhovateľka... vyjadrila listom zo dňa 14. 01. 2009... a zároveň opätovne žiadala súd, aby vo veci samej urýchlene rozhodol... Ďalšie pojednávanie... 25. 02. 2009... bolo odročené. ... 27. 03. 2009 sa malo konať ďalšie pojednávanie, ktoré však znovu bolo odročené na deň 15. 04. 2009 z dôvodu, že súdu neboli doručené všetky dôkazy, ktoré súd považoval za potrebné vykonať. Zdôrazňujeme, že na vyžiadanie predmetných dôkazov mal súd dostatok času, t. j. od podania návrhu takmer dva a pol roka.“.

3. V nadväznosti na uvedené sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd takto rozhodol:
„1. Právo A. J. ... na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd Okresným súdom Bardejov v konaní pod. sp. zn. 2 C 14/2007 v uvedenom spore porušené bolo.

2. Okresnému súdu Bardejov sa prikazuje, aby v konaní pod sp. zn. 2C 14/2007 v uvedenom spore konal bez zbytočných prietahov.

3. A. J. priznáva primerané finančné zadostučinenie vo výške 2.000,- € ..., ktoré je Okresný súd Bardejov povinný vyplatiť jej do dvoch mesiacoch od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Bardejov je povinný uhradiť trovy právneho zastúpenia za dva úkony právnej služby advokátovi JUDr. P. M., B., vo výške...“

II.

4. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti podľa čl. 124 ústavy túto poskytuje v rozsahu vyplývajúcom z ustanovení čl. 125 až čl. 130 ústavy, a to za presne vymedzených procesných podmienok vrátane kvalifikovaného podania, návrhu na začatie konania, ktorého náležitosti sú bližšie ustanovené v § 20 ods. 1 a 2, § 49, § 50 a § 53 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže

ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

5. Ústavný súd z obsahu sťažnosti zistil, že predmetom sťažnosti je tvrdenie sťažovateľky, podľa ktorého postupom okresného súdu došlo k porušeniu jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (ako aj čl. 6 ods. 1 dohovoru), pretože okresný súd doteraz právoplatne nerozhodol.

6. Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

Ústavný súd so zreteľom na citované ustanovenie zákona o ústavnom súde v danej veci skúmal, či sú splnené podmienky na konanie pred ním. V prípadoch sťažností podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, v ktorých je namietané porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) v konaní pred všeobecným súdom, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou vyžaduje preukázanie využitia právneho prostriedku, na uplatnenie ktorého mala sťažovateľka právo podľa § 3 ods. 7 a § 62 a nasl. zákona č. 757/204 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o súdoch“).

Z obsahu podanej sťažnosti a priložených listín nevyplývalo, že sťažovateľka podala sťažnosť na prietahy v konaní sp. zn. 2 C/14/2007 adresovanú predsedovi okresného súdu. Ústavným súdom vykonaným dopytom na okresný súd bolo navyše zistené, že sťažovateľka skutočne nepodala predsedovi okresného súdu sťažnosť na prietahy v konaní.

Ústavný súd už viackrát rozhodol (m. m. I. ÚS 21/99, IV. ÚS 153/03, I. ÚS 33/05), že účelom práva účastníka konania pred všeobecným súdom podať sťažnosť na prietahy v konaní je poskytnutie príležitosti tomuto súdu, aby sám odstránil protiprávny stav zapríčinený porušením základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov.

Ústavný súd preto o sťažnosti, ktorou je namietané porušenie základného podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, koná iba za predpokladu, ak sťažovateľka preukáže, že využila označené právne prostriedky, ktoré mala k dispozícii podľa zákona o súdoch, alebo ak sa preukáže, že sťažovateľka túto podmienku nespĺnila z dôvodov hodných osobitného zreteľa (§ 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

Podľa názoru ústavného súdu sa podanie sťažnosti na prietahy v konaní v zmysle citovaných zákonov zásadne považuje za účinný prostriedok ochrany takých základných práv, ktoré súvisia so základným právom na súdnu ochranu, ako aj so základným právom na konanie bez zbytočných prietahov (napr. IV. ÚS 153/03, IV. ÚS 278/04). Účinnosť takého právneho prostriedku ochrany pred zbytočnými prietahmi v súdnom konaní potvrdzuje aj znenie zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ktorý vo viacerých ustanoveniach zdôrazňuje povinnosť sudcu konať bez zbytočných prietahov a ustanovuje za také prietahy aj disciplinárnu zodpovednosť [§ 2 ods. 2, § 30 ods. 4, § 52 ods. 1, § 116 ods. 1 písm. b) a § 118 ods. 1 citovaného zákona]. Podobne aj zákon o súdoch v § 64 ods. 1 ustanovuje, že „Účelom vybavovania sťažnosti je zistiť, či v danej veci boli spôsobené prietahy v konaní...“. V zmysle prvej vety druhého odseku citovaného zákonného ustanovenia „Orgán, ktorý vybavuje sťažnosť, je povinný na účel zistenia stavu veci prešetriť všetky skutočnosti“.

Napokon podľa tretieho odseku predmetného zákonného ustanovenia „Ak orgán poverený vybavovaním sťažnosti zistí, že sťažnosť je dôvodná, prijme a zabezpečí vykonanie opatrení na odstránenie nedostatkov, ak je to potrebné, vyvodí za vzniknuté nedostatky voči zodpovedným osobám dôsledky“.

V súvislosti s tým ústavný súd poznamenáva, že vyčerpanie opravných prostriedkov alebo iných právnych prostriedkov, ktoré zákon sťažovateľovi na ochranu jeho základných práv a slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je oprávnený podľa osobitných predpisov, je jedným z atribútov prípustnosti sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, a teda

podmienkou konania vo veci individuálnej ochrany základných práv a slobôd pred ústavným súdom.

Špecifickosť sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy teda spočíva okrem iného aj v tom, že k jej podaniu môže zásadne dôjsť až subsidiárne. Zmysel a účel zásady subsidiarity vyplýva aj z toho, že ochrana ústavnosti nie je a ani z povahy vecí nemôže byť iba úlohou ústavného súdu, ale je takisto úlohou všetkých orgánov verejnej moci, v tom rámci predovšetkým všeobecného súdnictva. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti inštitucionálny mechanizmus, ktorý nastupuje až v prípade zlyhania všetkých ostatných do úvahy prichádzajúcich orgánov verejnej moci.

Postup sťažovateľky (jej právneho zástupcu) v okolnostiach prípadu je potrebné vykladať tak, že nepreukázala splnenie požiadavky namietania prietáhov v konaní pred orgánom verejnej správy súdov. V nadväznosti na to ústavný súd dodáva, že „povinnosť vyčerpania dostupných a účinných prostriedkov ochrany základných práv a slobôd, porušenie ktorých sťažovateľ pred ústavným súdom namieta, tiež vyžaduje, aby sťažovateľ konal v súlade s pravidlami, ktoré s uplatnením daného prostriedku súvisia. Nekonanie týmto spôsobom alebo chyba pri vyžadovanom postupe má za následok nesplnenie sťažovateľovej povinnosti vyčerpať dostupný prostriedok ochrany svojich práv“ (III. ÚS 44/03).

Keďže ústavný súd nezistil, že by sťažovateľka podala predsedovi okresného súdu sťažnosť na prietahy v predmetnom konaní pred podaním sťažnosti ústavnému súdu, a ani z obsahu sťažnosti a z jej príloh nevyplýva, že by k nesplneniu podmienky prípustnosti sťažnosti podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde došlo zo strany sťažovateľky z dôvodov hodných osobitného zreteľa, odmietol jej sťažnosť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako neprípustnú.

7. Zjavná neopodstatnenosť sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva na konanie bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čo platí aj vo vzťahu k čl. 6 ods. 1 dohovoru) môže vyplývať aj z toho, že porušenie tohto základného práva sa

namieta v takom konaní pred všeobecným súdom, ktoré z hľadiska jeho druhu a povahy netrvá tak dlho, aby sa dalo vôbec uvažovať o zbytočných priet'ahoch (m. m. II. ÚS 93/03, II. ÚS 177/04).

Z judikatúry ústavného súdu vyplýva, že nie každý zistený priet'ah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (I. ÚS 46/01, I. ÚS 66/02, I. ÚS 154/03, IV. ÚS 147/04, IV. ÚS 221/05). V prípade, keď ústavný súd zistil, že charakter postupu všeobecného súdu sa nevyznačoval takými významnými priet'ahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako „zbytočné priet'ahy“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy, čo platí, aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru, nevyslovil porušenie základného práva zaručeného v tomto článku (napr. II. ÚS 57/01, IV. ÚS 110/04), prípadne návrhu buď nevyhoviel (napr. I. ÚS 11/00), alebo ho odmietol ako zjavne neopodstatnený (napr. I. ÚS 17/01, I. ÚS 41/01, I. ÚS 57/01, IV. ÚS 221/05).

Ústavný súd po oboznámení sa so sťažnosťou a s jej prílohami dospel k záveru, že sťažnosť sťažovateľky je tiež zjavne neopodstatnená. Konanie na okresnom súde začalo 12. januára 2007 a sťažnosť ústavnému súdu bola podaná 7. mája 2009, pričom možno súhlasiť so sťažovateľkou v tom smere, že celková efektívnosť konania okresného súdu nebola bez problémov.

Doterajšia dĺžka konania vedeného okresným súdom (viac ako 2 roky a 4 mesiace) zatiaľ vylučuje, aby jeho konanie vedené pod sp. zn. 2 C/14/2007 bolo možné pokladať za konanie so zbytočnými priet'ahmi, t. j. žeby uvedené priet'ahy dosahovali potrebnú ústavnoprávnu intenzitu. V tejto súvislosti nemohol ústavný súd nezohľadniť okolnosť, že vo veci bolo uskutočnené znalecké dokazovanie.

Vzhľadom na uvedené, najmä s prihliadnutím na doterajšiu dĺžku konania vedeného okresným súdom (viac ako 2 roky a 4 mesiace), nepovažoval zatiaľ ústavný súd postup okresného súdu za taký, ktorý by mohol byť východiskom pre vyvodenie záveru o príčinnej súvislosti s možným porušením základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez

zbytočných priesťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Z týchto dôvodov ústavný súd sťažnosť odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj ako zjavne neopodstatnenú.

8. Ústavný súd v závere pripomína, že toto rozhodnutie nezakladá prekážku veci rozhodnutej v zmysle § 24 písm. a) zákona o ústavnom súde, a preto nebráni tomu, aby po splnení všetkých zákonom predpísaných náležitostí sťažovateľka v tejto veci v prípade zotrvania na stanovisku, že postupom okresného súdu v nej dochádza k zbytočným priesťahom, predložila ústavnému súdu novú sťažnosť.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. júna 2009